FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM
(tredje avdelningen i utökad sammansättning)
den 14 maj 1998 *

I mål T-327/94,

SCA Holding Ltd, bolag bildat enligt engelsk och walesisk rätt, Aylesford (Förenade kungariket), företrätt av advokaten Giuseppe Scasselati-Sforzolini, Bologna, och advokaten Laurent Garzaniti, Bryssel, delgivningsadress: advokatbyrån Elvinger, Hoss & Preussen, 15, Côte d'Eich, Luxemburg,

sökande,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av Julian Currall och Richard Lyal, rättstjänsten, båda i egenskap av ombud, delgivningsadress: rättstjänsten, Carlos Goméz de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg, Luxemburg,

svarande,

* Rättegångsspråk: engelska.

angående en talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut 94/601/EG av den 13 juli 1994 om ett förfarande för tillämpning av artikel 85 i EG-fördraget, IV/C/33.833 — kartong (EGT L 243, s. 1),

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(tredje avdelningen i utökad sammansättning)

sammansatt av ordföranden B. Vesterdorf samt domarna C. P. Briët, P. Lindh, A. Potocki och J. D. Cooke,

justitiesekreterare: byrådirektören J. Palacio González,

med hänsyn till det skriftliga förfarandet och efter det muntliga förfarandet som ägde rum mellan den 25 juni och den 8 juli 1997,

följande

Dom

Bakgrund

1 Föreliggande mål gäller kommissionens beslut 94/601/EG av den 13 juli 1994 om ett förfarande för tillämpning av artikel 85 i EG-fördraget, IV/C/33.833 — kartong (EGT L 243, s. 1), ändrat före offentliggörandet genom kommissionens beslut av

den 26 juli 1994 (C(94) 2135 slutlig, nedan kallat beslutet). Genom beslutet bötfälldes 19 tillverkare och leverantörer av kartong inom gemenskapen för att ha överträtt artikel 85.1 i fördraget.

2 Den produkt som beslutet gällde är kartong. I beslutet nämns tre slags kartongkvaliteter, "GC", "GD" och "SBS".

3 Kartongkvaliteten GD (nedan kallad GD-kartong) är en kartong med grå insida (returfiber) som normalt används till förpackningar för andra varor än livsmedel.

4 Kartongkvaliteten GC (nedan kallad GC-kartong) är en kartong med vitt ytskikt som normalt används till livsmedelsförpackningar. GC-kartongen är av högre kvalitet än GD-kartongen. Under den period som beslutet gäller fanns det allmänt en prisskillnad mellan dessa två produkter på omkring 30 procent. I mindre utsträckning används GC-kartong av högre kvalitet även för grafiska ändamål.

5 SBS är en förkortning för helt vit kartong (nedan kallad SBS-kartong). Priset för denna kartongkvalitet ligger omkring 20 procent högre än priset för GC-kartong. Denna kartong används till förpackningar för livsmedel, kosmetika, läkemedel och cigaretter men är i huvudsak ämnad för grafiska ändamål.

6 Genom skrivelse av den 22 november 1990 inkom British Printing Industries Federation, en branschorganisation som företräder majoriteten av tillverkarna av tryckta förpackningar i Förenade kungariket (nedan kallad BPIF), med ett

informellt klagomål till kommissionen. BPIF gjorde gällande att de kartongtillverkare som levererade till Förenade kungariket hade företagit ett antal samtidiga och enhetliga prishöjningar och begärde att kommissionen skulle undersöka om det eventuellt förelåg en överträdelse av gemenskapens konkurrensregler. För att försäkra sig om att detta initiativ offentliggjordes publicerade BPIF ett pressmeddelande. Innehållet i detta meddelande återgavs i branschtidningar under december 1990.

7 Den 12 december 1990 inkom även Fédération française du cartonnage med ett informellt klagomål till kommissionen, i vilket den redogjorde för sin uppfattning om den franska kartongmarknaden i ordalag som liknade dem BPIF använt i sitt klagomål.

8 Den 23 och 24 april 1991 genomförde kommissionens tjänstemän i enlighet med artikel 14.3 i rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962, Första förordningen om tillämpning av fördragets artiklar 85 och 86 (EGT 13, 1962, s. 204, svensk specialutgåva, område 8, volym 1, s. 8, nedan kallad förordning nr 17) utan förvarning samtidiga undersökningar vid ett flertal företag och branschorganisationer inom kartongbranschen.

9 Efter dessa undersökningar begärde kommissionen med stöd av artikel 11 i förordning nr 17 upplysningar och handlingar av samtliga mottagare av beslutet.

10 De uppgifter som framkom av dessa undersökningar och av begäran om upplysningar och handlingar föranledde kommissionen att dra den slutsatsen att de berörda företagen från halvårsskiftet 1986 till april 1991 (i flertalet fall) hade deltagit i åtminstone en överträdelse av artikel 85.1 fördraget.

11 Kommissionen beslutade följaktligen att inleda ett förfarande för tillämpning av sistnämnda bestämmelse. Genom skrivelse av den 21 december 1992 sände kommissionen ett meddelande om anmärkningar till vart och ett av de berörda företagen. Samtliga dessa företag besvarade meddelandet skriftligen. Nio företag begärde att få yttra sig muntligen. Förhöret med dem ägde rum den 7—9 juni 1993.

12 Efter det att förfarandet hade avslutats fattade kommissionen beslutet, som innehåller följande bestämmelser:

"Artikel 1

Buchmann GmbH, Cascades SA, Enso-Gutzeit Oy, Europa Carton AG, Finnboard — the Finnish Board Mills Association, Fiskeby Board AB, Gruber & Weber GmbH & Co KG, Kartonfabriek De Eendracht NV (som är verksamt under namnet BPB de Eendracht NV), NV Koninklijke KNP BT NV (tidigare Koninklijke Nederlandse Papierfabrieken NV), Laakmann Karton GmbH & Co KG, Mo och Domsjö AB (MoDo), Mayr-Melnhof Gesellschaft mbH, Papeteries de Lancey SA, Rena Kartonfabrik AS, Sarrió SpA, SCA Holding Ltd (tidigare Reed Paper & Board (UK) Ltd), Stora Kopparbergs Bergslags AB, Enso Española SA (tidigare Tampella Española SA) och Moritz J. Weig GmbH & Co KG har överträtt artikel 85.1 i fördraget genom att deltaga,

— vad beträffar Buchmann och Rena från omkring mars 1988 till i vart fall slutet av år 1990,

— vad beträffar Enso Española i vart fall från mars 1988 till i vart fall slutet av april 1991,

— vad beträffar Gruber & Weber från i vart fall år 1988 till slutet av år 1990,

— vad beträffar övriga fall från halvårsskiftet 1986 till i vart fall april år 1991,

i ett avtal och ett samordnat förfarande som inleddes vid halvårsskiftet 1986 och som innebar att kartongleverantörer inom Europeiska gemenskapen

— samlades regelbundet till hemliga och institutionaliserade möten i syfte att diskutera och enas om en gemensam konkurrensbegränsande branschplan,

— enades om regelbundna prishöjningar för varje produktkvalitet i de olika nationella valutorna,

— planlade och genomförde samtidiga och enhetliga prishöjningar inom hela Europeiska gemenskapen,

— enades om att bibehålla de största tillverkarnas marknadsandelar på konstanta nivåer, men med möjlighet till vissa ändringar,

— allt oftare från och med början av år 1990 vidtog samordnade åtgärder för att kontrollera tillförseln till den gemensamma marknaden i syfte att säkerställa genomförandet av de nämnda samordnade prishöjningarna,

— utbyte information om leveranser, priser, driftstopp, orderstock och kapacitetsutnyttjandegrad för att främja ovannämnda åtgärder.

...

Artikel 3

Nedanstående företag åläggs följande böter för de överträdelser som har konstaterats i artikel 1:

...

xvi) SCA Holding Limited, böter på 2 200 000 ecu

..."

13 Enligt beslutet begicks överträdelsen inom ramen för ett organ kallat "Product Group Paperboard" (nedan kallat PG Paperboard) som var sammansatt av ett flertal grupper eller kommittéer.

14 Vid halvårsskiftet 1986 tillfördes "Presidents Working Group" (nedan kallad PWG) till detta organ, i vilken företrädare på hög nivå från de största kartongleverantörerna i gemenskapen (omkring åtta företag) ingick.

15 PWG:s verksamhet bestod bland annat i diskussioner om och samordning av marknader, marknadsandelar, priser och kapacitet. I synnerhet fattades allmänna beslut om tidsplanen för och nivån på de prishöjningar som tillverkarna skulle genomföra.

16 PWG rapporterade till "President Conference" (nedan kallad PC), i vilken nästan samtliga verkställande direktörer för de berörda företagen (mer eller mindre regelbundet) deltog. PC sammanträdde två gånger per år under den aktuella perioden.

17 Vid slutet av år 1987 bildades "Joint Marketing Committee" (nedan kallad JMC). Dess huvudsakliga uppgift var dels att besluta om och, i förekommande fall, hur prishöjningar skulle kunna genomföras, dels att ange hur de prisinitiativ som tagits av PWG skulle kunna genomföras i varje land och i förhållande till de viktigaste kunderna för att åstadkomma ett system med likvärdiga priser inom Europa.

18 Slutligen diskuterade den ekonomiska kommittén (nedan kallad COE) bland annat prisvariationerna på de nationella marknaderna och orderstocken samt rapporterade sina slutsatser till JMC eller, fram till slutet av år 1987, till Marketing Committee som var JMC:s föregångare. COE bestod av försäljningsdirektörer från flertalet av de berörda företagen och sammanträdde vid flera tillfällen varje år.

19 Det framgår vidare av beslutet att kommissionen ansåg att PG Paperboards verksamhet främjades av ett informationsutbyte som möjliggjordes genom förvaltningsbolaget Fides med säte i Zürich (Schweiz). Enligt beslutet lämnade flertalet av medlemmarna av PG Paperboard regelbundna rapporter till Fides om order, produktion, försäljning och kapacitetsutnyttjande. Dessa rapporter bearbetades inom ramen för Fides-systemet, och de sammanställda uppgifterna översändes till deltagarna.

20 Bolaget Reed Paper & Board Ltd (nedan kallat Reed P & B) innehade under hela överträdelseperioden pappersbruket Colthrop Mill (nedan kallat Colthrop).

21 Reed P & B utgjorde fram till juli 1988 ett dotterbolag till Reed International plc. Sedan de anställda i juli 1988 övertagit flera bolag i Reed International-koncernen bildades bolaget Reedpack Ltd (nedan kallat Reedpack), vilket förvärvade Reed P & B.

22 I juli 1990 förvärvade den svenska koncernen Svenska Cellulosa Aktiebolag (nedan kallad SCA) Reedpack och följaktligen Reed P & B och flera fabriker, bland annat Colthrop. Reed P & B bytte den 1 februari 1991 namn till SCA Aylesford Ltd (nedan kallat SCA Aylesford) och bytte sedan den 4 februari 1992 ännu en gång namn till SCA Holding Ltd (nedan kallat SCA Holding).

23 I maj 1991 överläts Colthrop till bolaget Field Group Ltd, som i oktober 1991 sålde det vidare till Mayr-Melnhof AG. Vid den tidpunkt då sistnämnda transaktion ägde rum hade Colthrop redan omvandlats till bolag med namnet Colthrop Board Mill Ltd.

24 Enligt beslutet deltog Reed P & B i den aktuella överträdelsen genom att bland annat delta i vissa av JMC:s och PC:s möten. Kommissionen ansåg vidare att beslutet skulle riktas till SCA Holding, eftersom SCA Holding enbart var ett annat namn på SCA Aylesford och Reed P & B och eftersom det följaktligen var fråga om en och samma enhet (punkt 155 och följande punkter i övervägandena i beslutet).

Förfarande

25 Sökanden har väckt föreliggande talan genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 12 oktober 1994.

26 Sexton av de andra arton företag som anses ansvariga för överträdelsen har också väckt talan mot beslutet (mål T-295/94, T-301/94, T-304/94, T-308/94, T-309/94, T-310/94, T-311/94, T-317/94, T-319/94, T-334/94, T-337/94, T-338/94, T-347/94, T-348/94, T-352/94 et T-354/94).

27 Sökanden i mål T-301/94, Laakmann Karton GmbH, återkallade sin talan genom skrivelse som inkom till förstainstansrättens kansli den 10 juni 1996, och målet avskrevs genom beslut av den 18 juli 1996 i mål T-301/94, Laakmann Karton mot kommissionen (inte publicerat i rättsfallssamlingen).

28 Fyra finska företag, som är medlemmar av branschorganisationen Finnboard och som i denna egenskap anses solidariskt ansvariga för betalningen av de böter som ålagts Finnboard, har också väckt talan mot beslutet (förenade målen T-339/94, T-340/94, T-341/94 och T-342/94).

29 Slutligen väcktes talan av sammanslutningen CEPI-Cartonboard, till vilken beslutet inte var riktat, som återkallade sin talan genom skrivelse som inkom till förstainstansrättens kansli den 8 januari 1997, och målet avskrevs genom beslut av den 6 mars 1997 i mål T-312/94, CEPI-Cartonboard mot kommissionen (inte publicerat i rättsfallssamlingen).

30 Förstainstansrätten kallade parterna i en skrivelse av den 5 februari 1997 till ett informellt möte, bland annat för att höra deras uppfattning om en eventuell förening av målen T-295/94, T-304/94, T-308/94, T-309/94, T-310/94, T-311/94, T-317/94, T-319/94, T-327/94, T-334/94, T-337/94, T-338/94, T-347/94, T-348/94, T-352/94 och T-354/94 vad gäller det muntliga förfarandet. Vid detta möte, som ägde rum den 29 april 1997, godtog parterna en sådan förening.

31 Ordföranden för förstainstansrättens tredje avdelning i utökad sammansättning beslutade den 4 juni 1997 att förena de ovannämnda målen vad gäller det muntliga förfarandet på grund av sambandet dem emellan i enlighet med artikel 50 i rättegångsreglerna och biföll den begäran om konfidentiell behandling som sökanden inkommit med i mål T-334/94.

32 Genom beslut av den 20 juni 1997 bifölls en begäran från sökanden i målet T-337/94 om konfidentiell behandling av en handling som inlämnats som svar på en skriftlig fråga från förstainstansrätten.

33 Förstainstansrätten (tredje avdelningen i utökad sammansättning) beslutade på grundval av referentens rapport att inleda det muntliga förfarandet och vidtog åtgärder för processledning genom att anmoda parterna att besvara vissa skriftliga frågor samt att inkomma med vissa handlingar. Parterna rättade sig efter denna anmodan.

34 Parterna i målen som nämns i punkt 30 ovan utvecklade sin talan och besvarade förstainstansrättens frågor vid sammanträdet som ägde rum mellan den 25 juni och den 8 juli 1997.

Parternas yrkanden

35 Sökanden har yrkat att förstainstansrätten skall

— ogiltigförklara artikel 1 och/eller artikel 3 i beslutet i den del som avser sökanden,

— i andra hand i väsentlig mån nedsätta de böter som sökanden har ålagts i artikel 3,

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

36 Kommissionen har yrkat att förstainstansrätten skall

— ogilla talan,

— förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

Huruvida vissa grunder skall avvisas

37 Vid det informella mötet den 29 april 1997 togs frågan upp om några av de företag som väckt talan mot beslutet kunde tänka sig att avge gemensamma muntliga yttranden för det fall målen skulle förenas vad gäller det muntliga förfarandet. Det betonades att sådana gemensamma muntliga yttranden endast skulle kunna framföras av de sökande som i sin ansökan åberopat grunder motsvarande de ämnesområden inom vilka gemensamma muntliga yttranden skulle avges.

38 Genom telefax av den 14 maj 1997, som ingavs i samtliga aktuella företags namn, meddelade de sitt beslut att avge gemensamma muntliga yttranden i sex ämnen, bland annat följande:

a) beskrivning av marknaden i syfte att visa att överenskommelsen inte medförde något resultat på denna marknad,

b) begreppet "en enda överträdelse" och den erforderliga nivån på bevisningen, och

c) påståendet om samordning i fråga om volymkontroll.

39 Sökanden uppgav genom telefax, som inkom till förstainstansrättens kansli den 23 juni 1997, att den hade för avsikt att ansluta sig till samtliga gemensamma muntliga yttranden. Vid detta tillfälle medgav sökanden att den inte åberopat grunder angående ovannämnda tre ämnen men gjorde dock gällande att denna omständighet inte var till hinder för att sökanden skulle kunna ansluta sig till de aktuella gemensamma muntliga yttrandena. Sökanden gjorde vidare gällande, en argumentation som senare upprepades under det muntliga förfarandet, att den i ansökan varken hade möjlighet att bestrida att de olika aspekterna av den överträdelse som fastslogs i artikel 1 i beslutet verkligen förelåg eller kommissionens bedömning av resultatet av denna överträdelse, eftersom de personer som antas ha representerat sökanden inom ramen för den påstådda överenskommelsen inte längre var anställda hos sökanden. Följaktligen var det inte förrän vid den tidpunkt då sökanden fick kännedom om innehållet i de aktuella gemensamma muntliga yttrandena som sökanden fick kännedom om de faktiska omständigheter som gjorde det möjligt för sökanden att åberopa de grunder som hänförde sig till dessa omständigheter.

40 Denna argumentering kan inte godtas.

41 Enligt artikel 48.2 första stycket i rättegångsreglerna får nya grunder inte åberopas under rättegången, såvida de inte föranleds av rättsliga eller faktiska omständigheter som framkommit först under förfarandet. Det kan emellertid i förevarande fall konstateras att inga hinder har legat i vägen för sökanden att i sin ansökan bestrida de faktiska och rättsliga bedömningarna i beslutet. Sökanden har inte heller hänvisat till någon exakt faktisk eller rättslig omständighet som har framkommit under förfarandet och som skulle kunna utgöra skäl för att åberopa nya grunder.

42 Således skall de grunder som sökanden åberopade för första gången i sitt telefax av den 23 juni 1997 avvisas.

Talan i sak

Yrkandet om ogiltigförklaring av artiklarna 1 och 3 i beslutet

A — *Huruvida SCA Holding är beslutets rätta mottagare*

Parternas argument

43 Sökanden har gjort gällande att den inte skulle ha ansetts vara ansvarig för Colthrops agerande och att beslutet därför inte skulle ha riktats till sökanden.

44 Sökanden har för det första betonat att SCA-koncernens verksamhet i Förenade kungariket har omstrukturerats efter överlåtelsen av Colthrop i maj 1991 och efter Reed P & B:s byte av firmanamn till SCA Aylesford och sedan till SCA Holding. Till följd av denna omstrukturering omvandlades sökanden, SCA Holding, till ett holdingbolag.

45 För det andra skulle Colthrop ha ansetts utgöra det i förfarandet "berörda företaget". Detta företag har varit och är fortfarande "en skild ekonomisk enhet", som

utgör ett "särskilt vinstcenter" och som berörs av överträdelsen (se punkt 97—102 i övervägandena i kommissionens beslut 86/398/EEG av den 23 april 1986 om ett förfarande för tillämpning av artikel 85 i EEG-fördraget, IV/31.149 — Polypropylen, EGT L 230, s. 1, nedan kallat Polypropylenbeslutet) eller en "struktur av mänskliga och materiella resurser som på varaktig basis följer ett bestämt ekonomiskt mål" (kommissionens tillkännagivande 90/C 203/06 om begreppen koncentration och samarbete i rådets förordning (EEG) nr 4064/89 av den 21 december 1989 om kontroll av företagskoncentrationer, EGT C 203, 1990, s. 10).

46 För att visa att Colthrop innehade en sådan självständig ställning att det skulle kunna överträda konkurrensrätten, har sökanden på ett detaljerat sätt framfört en rad argument i huvudsak i syfte att visa a) att Colthrop var den enda aktiva enheten inom kartongsektorn i de koncerner Colthrop i tur och ordning tillhörde under den aktuella perioden, b) att Colthrops organisationsstruktur bidrog till dess självständighet och c) att Colthrop agerade som en skild enhet gentemot utomstående. Sökanden har tillagt att Colthrop senare omvandlades till ett bolag, Colthrop Board Mill Ltd, med samma tillgångar, samma personal och samma ledning (Dalgleish). Slutligen har sökanden förklarat att banden mellan Colthrop och Reed P & B aldrig har varit så starka som kommissionen har påstått.

47 Colthrops självständighet påverkades inte på något sätt av att SCA-koncernen förvärvade Reedpack. En del av Reedpacks tillgångar, bland annat Colthrop, var inte av intresse för SCA, vilket förklarar varför Colthrop såldes i maj 1991. Under den period då SCA ägde Colthrop, deltog inte SCA i förvaltningen av Colthrop.

48 Eftersom Colthrop skulle ha ansetts utgöra det berörda företaget skulle, för det tredje, beslutet ha riktats till Colthrop Board Mill Ltd i egenskap av efterträdare till Colthrop. Sökanden har betonat att begreppet "företag" har en avgörande betydelse vad avser gemenskapens materiella konkurrensregler och att den juridiska personen endast är av vikt i de fall då meddelandet om anmärkningar och

beslutet, av praktiska skäl för att förenkla verkställigheten, riktas till och böterna åläggs en enhet som utgör en juridisk person. Sökanden har visserligen medgett att kommissionen hade rätt att identifiera en juridisk enhet som kunde göras ansvarig för överträdelsen för verkställigheten av beslutet i och med att Colthrop vid denna tidpunkt inte utgjorde ett bolag. Den har emellertid betonat att det i förevarande mål har uppkommit ett problem i fråga om efterträdare, eftersom det berörda bolaget Colthrop omvandlades till ett bolag och en egen juridisk person efter överträdelsen men före meddelandet om anmärkningar, och att det är sin egen ekonomiska och funktionella efterträdare.

49 I en sådan situation skulle kommissionen ha löst efterträdarproblemet genom att spåra det berörda företaget genom de olika överlåtelser och omorganisationer som det kan ha varit föremål för, om det inte kan bevisas att den tidigare ägaren har varit direkt delaktig i överträdelsen. Detta resonemang framgår implicit av förstainstansrättens dom av den 17 december 1991 i mål T-6/89, Enichem Anic mot kommissionen (REG 1991, s. II-1623, punkt 55; svensk specialutgåva, häfte 11) och av Polypropylenbeslutet (i fråga om att ålägga Statoil böter), det vill säga att det företag som i själva verket deltog i överträdelsen inte skall undgå böter.

50 För det fjärde skulle beslutet inte ha riktats till sökanden, även om Colthrop inte är det företag som berörs av överträdelsen. Kommissionen fastslog nämligen i beslut 84/388/EEG av den 23 juli 1984 om ett förfarande för tillämpning av artikel 85 i EEG-fördraget (IV/30.988 — Avtal och samordnade förfaranden inom sektorn för planglas i Beneluxländerna, EGT L 212, s. 13) att ett moderbolag som förvärvat två företag inte hade haft tillräckligt med tid för att få full kontroll över dessa företag mellan förvärvsdagen och överträdelsens upphörande (fem månader). Av samma skäl skulle kommissionen inte ha riktat beslutet till sökanden.

51 Sökanden har i andra hand gjort gällande att kommissionen gjorde en felaktig bedömning genom att anse att Reed P & B utgjorde företaget i fråga, eftersom detta företag organiserades om när det förvärvades av SCA. Därefter utgjorde det endast ett förmedlande bolag utan självständig marknadsstrategi som inte längre

kontrollerade sina tillgångar. Kommissionen borde således ha undersökt om ansvaret för Colthrops verksamhet ålåg det sista moderbolaget, vilket har skiftat vid flera tillfällen. Sökanden har härav dragit slutsatsen att kommissionen i varje fall borde ha låtit Reed International plc, Reedpack och SCA dela på ansvaret, men bara för perioden mellan juli och november 1990 i fråga om sökanden.

52 Sökanden anser slutligen kommissionens bedömning att Reed P & B och SCA Holding är samma företag vara felaktig. SCA Holding kan nämligen inte anses utgöra samma företag som Reed P & B i och med att det förstnämnda företaget endast indirekt kontrollerar (via ett dotterbolag) ett av de sex pappersbruk som ursprungligen tillhörde Reed P & B. Adressen och registreringsnumret är de enda uppgifter kommissionen åberopar till stöd för sin bedömning att Reed P & B och SCA Holding utgör samma företag. Sådana rent formella uppgifter kan emellertid inte åberopas när ett företag skall identifieras.

53 Kommissionen anser att sökanden saknar stöd för sin argumentering, eftersom beslutet har riktats till det företag och det bolag som har gjort sig skyldigt till överträdelsen. Vid en överträdelse av gemenskapens konkurrensregler är det nödvändigt att identifiera den juridiska person som skall stå till svars för denna överträdelse, eftersom ett bötesbeslut endast kan riktas till denna. I förevarande fall var Reed P & B den juridiska person som var ansvarig för överträdelsen, och denna juridiska person skall följaktligen ställas till svars för överträdelsen.

54 Reed P & B tillverkade i egenskap av berört företag kartong i Colthrops pappersbruk. Detta pappersbruk utgjorde under hela överträdelseperioden, inbegripet perioden efter SCA-koncernens förvärv av Reed P & B, endast en tillgång som tillhörde Reed P & B, därefter SCA Ayelsford och slutligen SCA Holding.

55 I detta sammanhang har kommissionen betonat att två personer som deltog i diskussionerna inom PC och JMC representerade Reed P & B och inte pappersbruket Colthrop i dessa diskussioner.

56 Efter SCA-koncernens förvärv av en del av Reedpack-koncernen, bland annat Reed P & B, fortsatte sistnämnda företag att tillverka samma produkt på samma plats med samma personal. Viss personal från SCA placerades i Reed P & B:s ledning och styrelse. Sedan bytte Reed P & B i februari 1991 firmanamn till SCA Aylesford Ltd och sedan, den 4 februari 1992, till SCA Holding Ltd, men det var fortfarande fråga om samma bolag. SCA Holding hade samma adress och samma registreringsnummer som Reed P & B och SCA Ayelsford.

57 Kommissionen anser att försäljningen av den tillgång som pappersbruket Colthrop utgjorde och den senare bolagsbildningen inte påverkar bedömningen att Reed P & B skall anses utgöra det företag och det bolag som gjorde sig skyldigt till överträdelsen. Som framgår av punkt 156 i övervägandena i beslutet var det lämpligt att göra en distinktion mellan juridiska personer och enstaka tillgångar. Denna distinktion har bekräftats av förstainstansrätten i domen i det ovannämnda målet Enichem Anic mot kommissionen (punkt 236—240).

58 I motsats till SCA Holding har kommissionen dragit slutsatsen att det i förevarande fall inte föreligger något efterträdarproblem.

59 Även om kommissionen för övrigt kunde ha vänt sig till pappersbrukets nya ägare innebär inte detta på något sätt att kommissionen inte kunde välja att vända sig till Reed P & B, numera SCA Holding. Om Colthrop skulle kunna anses utgöra det berörda företaget, innebär detta endast att kommissionen kunde välja vem beslutet skulle riktas till (se förstainstansrättens dom av den 1 april 1993 i mål T-65/89, BPB Industries och British Gypsum mot kommissionen, REG 1993, s. II-389, svensk specialutgåva, häfte 14, bekräftad genom domstolens dom av den 6 april 1995 i mål C-310/95 P, REG 1995, s. I-865).

60 Slutligen saknar SCA Holdings påståenden vad gäller Colthrops självständighet relevans, eftersom dessa påståenden inte ens har bekräftats.

Förstainstansrättens bedömning

61 Det är klarlagt att Colthrop var en fabrik där det tillverkades kartong och att denna fabrik under hela överträdelseperioden ägdes av bolaget Reed P & B, därefter av SCA Aylesford Ltd och slutligen av SCA Holding.

62 Det skall vidare konstateras att Reed P & B, SCA Aylesford Ltd och SCA Holding (sökanden) är olika firmanamn för en och samma juridiska person.

63 I förevarande fall uppkommer således inget efterträdarproblem. Det framgår nämligen av förstainstansrättens rättspraxis (domen i det ovannämnda målet Enichem Anic mot kommissionen, punkt 236—238) att den juridiska person som var ansvarig för företagets verksamhet vid tidpunkten för överträdelsen skall bära ansvar för detta företags rättsstridiga beteende. Så länge denna juridiska person existerar följer ansvaret för företagets rättsstridiga beteende denna juridiska person, även om de mänskliga och materiella resurser som medverkade till överträdelsen har överlåtits till tredje man efter överträdelseperioden.

64 Följaktligen har kommissionen på goda grunder riktat beslutet till den juridiska person som var ansvarig för det konkurrensbegränsande agerandet under överträdelseperioden och som har existerat fram till dess att beslutet antogs.

65 Härav följer att sökandens argumentering i stort sett inte innebär annat än att kommissionen kunde välja vem beslutet skulle riktas till, även om Colthrop skulle kunna anses utgöra ett företag i den mening som avses i artikel 85 i fördraget och även om detta företag den dag beslutet antogs ägdes av den juridiska personen

Colthrop Board Mill Ltd. Kommissionens val kan således under dessa omständigheter inte rätteligen ifrågasättas.

66 För övrigt finns Reed P & B med på listan över PG Paperboards medlemmar.

67 Enligt punkt 143 i övervägandena i beslutet har kommissionen i princip riktat beslutet till de enheter som nämns i listan över medlemmar i PG Paperboard utom då:

"1) flera företag inom samma koncern [hade] deltagit i överträdelsen, eller

2) det [förelåg] uttryckliga bevis för att moderbolaget har varit involverat i dotterbolagets deltagande i överenskommelsen,

[i vilket fall] då beslutet har riktats till en koncern (företrädd av moderbolaget)."

68 I och med att kommissionen endast ansåg ett av dessa villkor för undantag från principen i punkt 143 vara uppfyllt, har den rätteligen kunnat besluta att inte rikta beslutet till de på varandra följande moderbolagen till bolaget Reed P & B/SCA Aylesford/SCA Holding.

69 Talan kan således inte bifallas på denna grund.

B — *Huruvida motiveringen är otillräcklig eller felaktig i fråga om fastställandet av Reed P & B som det berörda företaget och SCA Holding som beslutets mottagare*

Parternas argument

70 Sökanden har erinrat om att förstainstansrätten i dom av den 28 april 1994 i mål T-38/92, AWS Benelux mot kommissionen (REG 1994, s. II-211, punkt 26) fastslog att när ett beslut om tillämpning av artiklarna 85 och 86 i fördraget avser flera mottagare och medför en fråga om vem som skall anses bära ansvaret för överträdelsen, skall beslutet innehålla en tillräcklig motivering i förhållande till var och en av mottagarna, särskilt i förhållande till dem som skall betala böterna.

71 Förevarande mål liknar enligt sökanden situationen i det målet, eftersom sökanden under förfarandet vid kommissionen mycket bestämt bestred att beslutet kunde riktas till denna. I förevarande fall beslöt kommissionen att inte spåra den verksamhet som ursprungligen låg bakom överträdelsen utan beslöt i stället att låta den juridiska person som vid en viss tidpunkt direkt ägde verksamheten bära ansvaret. Detta val av mottagare gjordes endast av lämplighetsskäl.

72 Vid fastställandet av att Reed P & B utgjorde det berörda företaget begränsade sig kommissionen dessutom till att påpeka att Reed P & B fanns med på listan över PG Paperboards medlemmar. En sådan motivering är emellertid inte tillräckligt adekvat.

73 Vad beträffar den liknelse kommissionen gjorde i punkt 155 i övervägandena i beslutet med situationen för MoDo/Iggesund, har sökanden betonat att Colthrop inte längre tillhör SCA-koncernen, vilken Colthrop endast tillhörde under några månader. Iggesund tillhör dock fortfarande, sedan år 1989, MoDokoncernen. I motsats till vad som anges i beslutet kan dessa två situationer inte på något sätt jämföras med varandra.

74 Beslutet är även otillräckligt motiverat vad gäller påståendet att SCA Holding utgör Reed P & B:s ekonomiska efterträdare. Kommissionen har på denna punkt endast stött sig på att SCA Holding för närvarande innehar aktierna i två bolag till vilka en del av Reed P & B:s tillgångar har överlåtits. Vidare framgår det av domstolens dom av den 16 december 1975 i de förenade målen 40/73—48/73, 50/73, 54/73—56/73, 111/73, 113/73 och 114/73, Suiker Unie m. fl. mot kommissionen, REG 1975, s. 1663) att den kontinuitet som är av intresse är den mellan det berörda företaget och dess efterträdare, det vill säga i förevarande fall Colthrop Board Mill Ltd.

75 Sökanden har påpekat att det framgår av punkt 145 i övervägandena i beslutet att ett moderbolag eller en koncern som anses vara delaktig i överträdelsen och som överlåter ett dotterbolag till ett annat företag bär ansvaret för detta dotterbolag för perioden före överlåtelsen. I beslutet motiveras emellertid inte varför detta beslut i enlighet med nämnda resonemang inte riktades till Reed International, Colthrops senaste ägare fram till juli 1988.

76 Sökanden har slutligen påpekat att det framgår av punkt 143 i övervägandena i beslutet att kommissionen beslutade att rikta beslutet till de enheter som anges i listan över medlemmar i PG Paperboard, utom då "det [förelåg] uttryckliga bevis för att moderbolaget har varit involverat i dotterbolagets deltagande i överenskommelsen". I sistnämnda fall riktades beslutet till moderbolaget. Trots att kommissionen inte inledde ett förfarande mot SCA, gjorde den även fortsättningsvis utan närmare bevisning gällande att SCA var delaktig i förvaltningen av Colthrop. Om kommissionen ansåg att SCA deltog i förvaltningen av Colthrop, borde den enligt

sökanden ha undersökt frågan mer i detalj i beslutet för att exakt kunna fastställa det berörda företaget.

77 Kommissionen anser att den i punkt 155—157 i övervägandena i beslutet har lämnat en omfattande redogörelse för skälen till att beslutet riktades till SCA Holding. Den har betonat att huvudskälet i motiveringen i beslutet var att SCA Holding helt enkelt är Reed P & B:s nya namn.

Förstainstansrättens bedömning

78 Det framgår av fast rättspraxis att motiveringen i ett beslut som går någon emot skall göra det möjligt för gemenskapsdomstolarna att pröva beslutets lagenlighet och ge den berörda parten de upplysningar som är nödvändiga för att denne skall kunna bedöma om beslutet är välgrundat. Huruvida en sådan motivering är tillräcklig skall bedömas mot bakgrund av omständigheterna i förevarande fall, bland annat rättsaktens innehåll, den åberopade motiveringens beskaffenhet och mottagarens intresse av att få förklaringar. För att uppfylla dessa ovannämnda krav skall det av en tillräcklig motivering klart och tydligt framgå hur den institution som har antagit akten har resonerat. När som i förevarande fall ett beslut om tillämpning av artiklarna 85 och 86 i fördraget avser flera mottagare och medför en fråga om vem som skall anses bära ansvaret för överträdelsen, skall beslutet innehålla en tillräcklig motivering i förhållande till var och en av mottagarna, särskilt i förhållande till dem som enligt beslutet skall bära ansvaret för denna överträdelse (se bland annat domen i det ovannämnda målet AWS Benelux mot kommissionen, punkt 26).

79 I förevarande fall är det klarlagt att sökanden under det administrativa förfarandet vid kommissionen åberopade flera skäl till att den ansåg att den påstådda överträdelsen inte kunde tillskrivas sökanden.

80 Härav följer att det omtvistade beslutet, för att vara tillräckligt motiverat i sökandens hänseende, borde innehålla en utförlig redogörelse för skälen till att sökanden skulle tillskrivas överträdelsen.

81 Eftersom sökandens invändningar i synnerhet avser punkt 155—157 i övervägandena i beslutet, är det lämpligt att kontrollera om dessa punkter innehåller en tillräcklig motivering.

82 Enligt punkt 155 första stycket utgjorde "den svenska skogskoncernen SCA:s förvärv av Reedpack plc, som senast ägde Colthrop Board Mill, ... inget särskilt problem med hänsyn till det ställningstagande som beskrivs i punkt 143" (se ovan punkt 67).

83 I punkt 155 andra stycket påpekar kommissionen att Reed P & B finns med på listan över PG Paperboards medlemmar.

84 Kommissionen förklarar vidare följande i punkt 156 första stycket:

"Det föreligger en tydlig kontinuitet mellan Reed P & B (UK) Ltd, SCA Aylesford Ltd och SCA Holding Ltd: det är fråga om en och samma enhet som verkar under olika namn. Även om pappersbruket Colthrop såldes i maj 1991, fortsatte SCA Holding Ltd att existera. Ansvaret för SCA Holdings deltagande har inte övergått till pappersbruket Colthrop, som endast utgjorde en av dess tillgångar."

85 Till stöd för sitt påstående hänvisar kommissionen (i samma punkt av övervägandena) till domen i det ovannämnda målet Enichem Anic mot kommissionen (punkt 236—240), en hänvisning som förtydligar kommissionens inställning.

86 Mot bakgrund av dessa uppgifter i beslutet anser förstainstansrätten att kommissionen i tillräcklig mån redogör för varför den riktade beslutet till sökanden.

87 I punkt 155—157 i övervägandena i beslutet upprepas även sökandens huvudsakliga invändningar i fråga om vilket företag som skall bära ansvaret för överträdelsen och kommissionens bemötande av dessa invändningar.

88 Det framgår tydligt av dessa punkter att kommissionen gick igenom och prövade sökandens argument under det administrativa förfarandet.

89 Det kan således inte ifrågasättas att motiveringen var tillräcklig såvitt avser dessa argument.

90 I den mån sökandens argument som redovisas ovan i punkt 73—76 enbart avser att bestrida att de skäl som fick kommissionen att rikta beslutet till sökanden är befogade, är en prövning av dessa argument mera långtgående än den kontroll som skall göras inom ramen för denna grund. Härav följer att dessa argument saknar relevans.

91 Talan kan således inte bifallas på denna grund.

C — *Huruvida kommissionen har gjort en felaktig bedömning av överträdelsens varaktighet*

Parternas argument

92 Sökanden har gjort gällande att Colthrop slutade att delta i möten i olika organ inom PG Paperboard och i dess verksamhet i slutet av november 1990, då SCA insåg att detta organs verksamhet kunde utgöra en överträdelse av gemenskapens konkurrensregler (se även punkt 157 sista meningen i övervägandena i beslutet). Det ankommer därför på kommissionen att styrka sitt påstående att överträdelsen medförde vissa resultat även efter detta datum (domen i det ovannämnda målet Enichem Anic mot kommissionen, punkt 90—100). Kommissionen har dock inte framfört någon som helst bevisning till stöd för detta påstående utan har endast framfört obekräftade spekulationer.

93 Sökanden har särskilt bestritt kommissionens påstående att Colthrop skulle ha genomfört en prishöjning som skulle ha beslutats i oktober 1990 och som skulle ha genomförts mellan januari och april 1991. Sökanden har gjort gällande att Colthrops verkliga priser i början av år 1991 varken överensstämde med storleken på eller schemat för denna höjning. I slutet av oktober 1990 tillkännagav Colthrop att priset från och med slutet av januari 1992 skulle höjas med 40 UKL per ton. Denna prishöjning sköts upp till den 1 mars eller den 1 april 1991 för de största kunderna. Följaktligen ändrade Colthrop ensidigt och självständigt det datum då prishöjningen skulle börja gälla. Vidare var denna prisökning befogad med hänsyn till att kostnaderna ökat och att det var fråga om en förbättrad produkt.

94 Kommissionen anser att den vid bedömningen av överträdelsens varaktighet på goda grunder fastslog att överträdelsen även medförde vissa resultat fram till dess att hela överenskommelsen upphörde.

Förstainstansrättens bedömning

95 Vid konkurrensbedömningen enligt artikel 85 och följande artiklar i fördraget är de ekonomiska följderna av avtalen eller av varje annan motsvarande form av samordning eller koordination av intresse, i större utsträckning än avtalets juridiska form. Vad följaktligen beträffar överenskommelser som inte längre är i kraft är det, för att artikel 85 skall vara tillämplig, tillräckligt att överenskommelserna medför resultat även efter den tidpunkt då de formellt har upphört att gälla (se till exempel domstolens dom av den 3 juli 1985 i mål 243/83, Binon, REG 1985, s. 2015, punkt 17).

96 I förevarande fall har sökanden inte bestritt att den deltog i överenskommelsen under oktober månad 1990, under vilken den senaste höjningen av det samordnade priset tillkännagavs, bland annat av sökanden (se tabell 4 fogad till beslutet).

97 Beträffande det verkliga genomförandet av denna prishöjning, som skulle ha ägt rum från och med januari 1991, uppgav sökanden följande i skrivelse av den 23 januari 1991 till rättsavdelningen vid SCA-koncernens moderbolag:

"Vi har tillkännagivit att priserna skall höjas med 40 UKL/ton från och med slutet av januari 1991. Denna höjning har stött på hårt motstånd och vi fruktar att den kommer att försenas avsevärt eller inte bli så stor. Vi vet för närvarande att de flesta av våra kunder kommer att betala den nya taxan från och med den dag som fastslagits och att några större kunder inte kommer att betala den förrän den 1 mars eller den 1 april. Situationen ser dock för närvarande bättre ut än vad vi förutsåg tidigare."

98 Det framgår således tydligt att sökanden ansträngde sig för att genomföra den samordnade prishöjning som meddelats i oktober 1990 vid den tidpunkt som fastslagits. Eftersom sökanden agerade på marknaden på avtalat sätt, fick överenskommelsen effekter för sökanden även efter november månad 1990, vilket var den tidpunkt då sökanden slutade att delta i möten i olika organ inom PG Paperboard.

99 Den katalogprisnivå som avtalats mellan företagen gällde alltjämt i april 1991, vilket var den månad då kommissionens tjänstemän genomförde undersökningar hos ett flertal företag i enlighet med artikel 14 i förordning nr 17. April månad 1991 har därför på goda grunder ansetts utgöra den tidpunkt då sökanden upphörde med överträdelsen.

100 Det framgår av det ovan anförda att talan inte kan bifallas på denna grund.

Begäran om upphävande av eller nedsättning av böterna

A — *Huruvida kommissionen felaktigt har underlåtit att beakta flera särskilda omständigheter*

101 Sökanden har hänvisat till en rad omständigheter som enligt sökanden skulle ha beaktats som förmildrande omständigheter vid fastställandet av bötesbeloppets storlek. I förevarande fall är det lämpligt att undersöka varje omständighet separat.

Invändningen att Colthrop endast utgjorde en liten del av den del av Reedpacks verksamhet som förvärvades av SCA-koncernen och att Colthrop aldrig rent faktiskt var integrerat i SCA-koncernen

102 Sökanden har gjort gällande att Colthrop endast utgjorde en liten del av den del av Reedpacks verksamhet som förvärvades av SCA-koncernen, eftersom Colthrops försäljning endast utgjorde 2,3 procent av Reedpacks omsättning. Vidare hade SCA-koncernen för avsikt att vidaresälja Colthrop, vilket faktiskt skedde år 1991. Ingen företrädare för koncernen hade ens besökt detta företag före förvärvet av Reedpack. Vidare var det svårt att sälja Colthrop till ett rimligt pris på grund av dess dåliga resultat.

103 Dessa uppgifter är relevanta för att illustrera två kriterier som kommissionen i punkt 169 i övervägandena i beslutet påstår sig ha beaktat, nämligen det berörda företagets storlek och den roll som varje företag spelat. De visar att Colthrop utgjorde en liten verksamhet, att SCA och sökanden inte hade något intresse av kartongverksamheten och att dessa inte deltog i denna verksamhet.

104 Förstainstansrätten anser emellertid att det konstaterade rättsstridiga beteendet tillskrevs sökanden på goda grunder.

105 Vad beträffar argumentet att Colthrop utgjorde en liten verksamhet skall det påpekas att böterna beräknades mot bakgrund av sökandens omsättning på gemenskapsmarknaden för kartong år 1990 via pappersbruket Colthrop. Härav följer att kommissionen, vid beräkningen av bötesbeloppets storlek, beaktade sökandens ekonomiska styrka på den aktuella marknaden.

106 Vad beträffar argumentet att kartongsektorn och i synnerhet pappersbruket Colthrop inte var av något som helst intresse för SCA-koncernen, är det tillräckligt att konstatera att kommissionen faktiskt har konstaterat att sökanden uppsåtligen har överträtt artikel 85.1 i fördraget. I övrigt är frågan huruvida kartongsektorn var av intresse för SCA-koncernen utan relevans, eftersom beslutet inte var riktat till SCA-koncernen och eftersom det inte påstods i beslutet att SCA-koncernen i egenskap av sökandens moderbolag varit delaktig i den konstaterade överträdelsen.

107 Sökandens invändning skall därför lämnas utan avseende.

Invändningen att SCA-koncernen inte deltog i förvaltningen av Colthrop och i de påstådda överträdelserna

108 Sökanden har upprepat de argument som den framförde inom ramen för den första grunden för att visa att SCA inte på något sätt deltog i förvaltningen av Colthrop. Kommissionen borde ha beaktat denna omständighet, eftersom moderbolaget får betala böterna. Sökanden är nämligen endast ett holdingbolag.

109 Denna argumentering kan inte godtas. Eftersom det rättsstridiga beteendet på goda grunder tillskrevs sökanden, saknar frågan huruvida SCA-koncernen deltog i förvaltningen av Colthrop och huruvida koncernens sista moderbolag kände till det rättsstridiga beteendet relevans för beräkningen av bötesbeloppets storlek.

110 Den aktuella invändningen skall därför lämnas utan avseende.

Invändningen att Colthrop inte deltog i överträdelsen efter november 1990

111 Sökanden har bekräftat att Colthrop slutade att delta i möten i olika organ inom PG paperboard i slutet av november 1990 (se ovan punkt 92 och följande punkter). Följaktligen behövde Colthrop inte "ta avstånd ifrån" den prishöjning som tillkännagavs inom ramen för överenskommelsen i början av år 1991, eftersom Colthrop vid denna tidpunkt inte längre deltog i överenskommelsen.

112 Det är i detta hänseende tillräckligt att erinra om att sökanden på goda grunder har ansetts delta i den konstaterade överträdelsen fram till april månad 1991 (se ovan punkt 95 och följande punkter).

113 Den aktuella invändningen skall därför lämnas utan avseende.

Invändningen att kommissionen inte beaktade den omständigheten att SCA-koncernen tillämpar ett rigoröst handlingsprogram för att förhindra överträdelser av konkurrensrätten

114 Sökanden har påpekat att SCA sedan år 1988 har tillämpat ett rigoröst handlingsprogram för att förhindra överträdelser av konkurrensrätten. Flera informationsmöten har hållits vid koncernens viktigaste kontor i Europa för att förklara detta handlingsprogram för personalen. Sökanden skall därför inte hållas ansvarig för ageranden som ett annat företag anklagas för, vilket utan tvekan inte har ansträngt sig på samma sätt som SCA för att rätta sig efter gemenskapens konkurrensregler.

115 Kommissionen har bland annat betonat att det aktuella anpassningsprogrammet har visat sig vara ineffektivt, eftersom ingenting har gjorts för att förhindra att överträdelsen fortsätter.

116 Det skall påpekas att enligt fast rättspraxis skall bedömningen av hur allvarliga överträdelserna är göras med hänsyn till ett stort antal omständigheter, såsom i synnerhet de särskilda omständigheterna i målet, dess kontext och böternas avskräckande verkan, utan att det har fastställts någon tvingande eller uttömmande förteckning över de kriterier som absolut skall tas i beaktande (domstolens beslut av den 25 mars 1996 i mål C-137/95 P, SPO m. fl. mot kommissionen, REG 1996, s. I-1611, punkt 54). Bland annat utgör genomförandet av ett anpassningsprogram en förmildrande omständighet (se i detta hänseende förstainstansrättens dom av den 14 juli 1994 i mål T-77/92, Parker Pen mot kommissionen, REG 1994, s. II-549, punkt 93).

117 Även om sökanden i förevarande fall har påstått att den inte längre deltog i PG Paperboards möten så snart den efter BPIF:s klagomål insåg att det eventuellt kunde vara fråga om en överträdelse av konkurrensrätten (se punkt 163 andra stycket i övervägandena i beslutet), har emellertid kommissionen på goda grunder konstaterat att överträdelsen pågick fram till april månad 1991 (se ovan punkt 95 och följande punkter).

118 Det skall följaktligen konstateras att det aktuella anpassningsprogrammet har visat sig vara ineffektivt och att kommissionen under dessa omständigheter inte behövde beakta detta program som en förmildrande omständighet.

119 Sökandens invändning skall därför lämnas utan avseende.

Invändningen att kommissionen inte beaktade den omständigheten att Colthrop endast var en mindre betydande medlem av PG Paperboard

— Parternas argument

120 Sökanden har hänvisat till följande omständigheter:

— Colthrop var inte en av "huvudmännen", och Colthrop var för litet för att framstå som viktigt för dessa huvudmän,

— Colthrop var en liten producent som endast tillverkade GD-kartong, och kommissionen har medgett att samverkan inte var lika lyckosam i fråga om denna kvalitet,

— Colthrop deltog aldrig i PWG:s möten,

— Colthrop nämns endast ett fåtal gånger i de handlingar som kommissionen har åberopat,

— Colthrop var inte medlem i Paper Agents Association, ett organ som genomförde överträdelserna på nationell nivå (punkt 94—99 i övervägandena i beslutet),

— till skillnad från andra producenter deltog Colthrop inte i något av PG Paperboards möten efter det att det inlämnade klagomålet offentliggjordes i slutet av november 1990,

— Colthrop utgör inte ett av de företag som anklagas för att ha deltagit i systemet för reglering av volymen.

121 Sökanden har tillagt att kommissionen beslutade att inte rikta beslutet till vissa företag som är större än Colthrop (i fråga om kartongförsäljning inom gemenskapen) och som kanhända inte är mindre delaktiga än Colthrop i överenskommelsen. Under dessa omständigheter kan det inte uteslutas att kommissionen påverkades av att Colthrop tillhörde SCA-koncernen vid den tidpunkt då överträdelsen uppdagades.

122 Slutligen har sökanden betonat att den aldrig har bestritt att Colthrop deltog i en gemensam branschplan i strid med artikel 85 i fördraget. Sökanden har endast begärt att kommissionen skulle ha fastställt bötesbeloppets storlek i enlighet med de kriterier som den själv har uttalat.

123 Kommissionen har erinrat om att den konstaterade att beslutets alla mottagare hade deltagit i en enda överträdelse. Denna överträdelse bestod i att upprätta en gemensam konkurrensbegränsande branschplan om överenskomna prishöjningar, ett avtal om uppdelning av marknaderna, samordnade åtgärder för att kontrollera utbudet och ett informationsutbyte i syfte att understödja dessa handlingsprogram (se punkt 116 och följande punkter i övervägandena i beslutet). Samtliga mottagare av beslutet var i full utsträckning delaktiga i överträdelsen, varför de ålagda böterna är befogade. Sökanden kan inte begära nedsättning av böterna med motiveringen att den inte vidtog åtgärder för att begränsa sin egen produktion. Förvisso var det endast de större producenter som deltog i PWG:s möten som begränsade sin produktion. Emellertid gjordes detta till nytta för alla företag som deltog i överträdelsen. Sökanden kan således inte begära nedsättning av böterna med motiveringen att den endast deltog i överenskommelsen "i liten utsträckning".

124 Vidare deltog Reed P & B ofta i överenskommelsens möten. Det har dock aldrig bekräftats att Reed P & B deltog i PWG:s möten. Eftersom Reed P & B bland annat deltog i JMC:s möten och tillämpade de priser som överenskommits, kan detta företag inte anses ha deltagit i överenskommelsen i liten utsträckning och därför beviljas nedsättning av böterna. Det fanns således aldrig deltagare i liten utsträckning utan endast ordinarie deltagare och "huvudmän".

— Förstainstansrättens bedömning

125 För att fastställa bötesbeloppets storlek i förhållande till var och en av beslutets mottagare har kommissionen bland annat beaktat den roll som varje företag haft inom ramen för avtalen om samverkan (punkt 169 första stycket första strecksatsen i övervägandena i beslutet). Kommissionen förklarar i punkt 170 i övervägandena att de företag som deltog i PWG:s möten i princip ansågs som "huvudmän" för överenskommelsen, medan övriga företag ansågs som "ordinarie deltagare" i denna. I sina inlagor i målet vid förstainstansrätten samt i sitt svar på rättens skriftliga fråga har kommissionen förklarat att böterna beräknades på grundval av den årsomsättning som vart och ett av de företag till vilka beslutet var riktat hade på gemenskapsmarknaden för kartong år 1990 och att procentsatser på 9 respektive 7,5 procent av denna årsomsättning tillämpades för att beräkna de böter som ålades de företag som ansågs som "huvudmän" respektive de företag som ansågs som "ordinarie deltagare".

126 Dessa uppgifter bekräftas av en tabell som kommissionen har tillhandahållit som svar på en skriftlig fråga från förstainstansrätten. Denna tabell innehåller uppgifter om fastställandet av bötesbeloppen.

127 Sökanden har uppgett att den inte bestrider att Colthrop deltog i den konkurrensbegränsande gemensamma plan som beskrivs i artikel 1 i beslutet. Inte heller har sökanden invänt mot beslutets beskrivning om vad de olika organen inom PG Paperboard har haft för roll.

128 I detta hänseende framgår det av beslutet att PWG var det organ i vilket de huvudsakliga besluten med konkurrensbegränsande syfte fattades. Kommissionen anser visserligen att alla företag som nämns i artikel 1 i beslutet skall anses ha deltagit i alla de moment av överträdelsen som avses i den bestämmelsen. Det framgår dock av beslutet att samverkan, som innebar att de största tillverkarnas marknadsandelar skulle bibehållas på konstanta nivåer med möjlighet till vissa ändringar, endast

avsåg marknadsandelarna för de företag som deltog i PWG:s möten (punkt 51—60 i övervägandena i beslutet). Vad beträffar samverkan kring driftstoppen har kommissionen slutligen medgett att "det förefaller som det ännu en gång var de största tillverkarna som fick bära bördan av produktionsminskningen för att bibehålla prisnivån" (punkt 71 andra stycket i övervägandena i beslutet).

129 Mot bakgrund av det ovan anförda skall sökandens invändning att kommissionen gjorde en felaktig bedömning av sökandens roll i överenskommelsen lämnas utan avseende.

130 Sökanden har för det första inte ansetts utgöra en av överenskommelsens "huvudmän". Kommissionen har således tagit hänsyn till att sökanden inte deltog i PWG:s möten. Kommissionen har för övrigt gjort en riktig bedömning av hur allvarlig den överträdelse var som överenskommelsens "huvudmän" och "ordinarie medlemmar" gjorde sig skyldiga till genom att vid beräkningen av bötesbeloppets storlek tillämpa procentsatser på 9 respektive 7,5 procent av den aktuella årsomsättningen i fråga om dessa två kategorier av företag.

131 För det andra framgår det av beslutet att de företag som inte deltog i PWG:s möten informerades om de beslut som fattats av PWG vid JMC:s möten och att detta organ utgjorde ett huvudsakligt forum både för att förbereda de beslut som fattades av PWG och för att ingående diskutera genomförandet av nämnda beslut (se särskilt punkt 44—48 i övervägandena i beslutet). Under dessa omständigheter kan sökanden inte rätteligen göra gällande att kommissionen borde ha gjort bedömningen att den hade en mindre betydelsefull roll i överenskommelsen än de andra företag som ansågs utgöra "ordinarie medlemmar", eftersom sökanden varken har haft invändningar mot beskrivningen i beslutet av JMC:s funktion eller bestritt Colthrops deltagande i olika moment av överträdelsen och eftersom Colthrop var en av de mest aktiva deltagarna vid JMC:s möten (se tabell 4 fogad till beslutet).

132 Det faktum att sökanden inte har deltagit i möten inom PG Paperboards olika organ sedan november 1990 ändrar inte på något sätt denna slutsats i och med att överträdelsen pågick fram till april månad 1991 (se ovan punkt 95 och följande punkter).

133 För det tredje måste hänsyn ha tagits till varje företags storlek inom kartongsektorn, eftersom årsomsättningen inom denna sektor har beaktats som relevant årsomsättning vid beräkningen av bötesbeloppens storlek i fråga om varje företag som beslutet var riktat till. Sökandens påstående att kommissionen inte beaktade att Colthrops verksamhet var liten och av begränsad betydelse är således felaktigt.

134 Vad slutligen beträffar det faktum att Colthrop endast har tillverkat GD-kartong, skall det konstateras att sökanden inte har bestritt att överträdelsen avsåg såväl GC-kartong som SBS-kartong och GD-kartong och att Colthrops enskilda agerande inte har bidragit till att mildra överträdelsens konkurrensbegränsande verkan (se även nedan punkt 143 och följande punkter). Mot denna bakgrund gjorde kommissionen rätt när den inte ansåg det utgöra en förmildrande omständighet att samverkan möjligen inte var så framgångsrik beträffande den kartongkvalitet som tillverkades av Colthrop.

135 Mot bakgrund av det ovan anförda skall denna invändning lämnas utan avseende.

Invändningen att kommissionen inte beaktade det faktum att Colthrops priser inte var desamma som de priser som tillkännagavs inom ramen för överenskommelsen

— Parternas argument

136 I sitt svar på meddelandet om anmärkningar (punkt 15—20) anser sig sökanden ha visat att Colthrops prispolitik i allmänhet saknade samband med de tillkännagivna

priserna inom ramen för överenskommelsen. Med hjälp av en redogörelse för utvecklingen av de priser som sökanden tillkännagivit och tillämpat på ett representativt urval av åtta kunder anser sig sökanden ha visat att priserna för tre av kunderna endast ökade med 10 till 15 procent, medan Colthrops genomsnittliga taxa ökade med nästan 30 procent och medan det genomsnittliga priset i överenskommelsen ökade med mer än 35 procent. Priset sjönk till och med för en av kunderna. För de fyra övriga kunderna följde priserna varken Colthrops taxor eller de tillkännagivna priserna inom ramen för överenskommelsen.

137 Inte ens de priser som Colthrop tillkännagav förefaller ha följt de tillkännagivna priserna inom ramen för överenskommelsen. Colthrop följde inte en del av prishöjningarna inom ramen för överenskommelsen, eftersom dessa höjningar varken avsåg kvaliteten GD eller den brittiska marknaden. Colthrops prishöjningar sammanföll inte heller med vare sig tidsplanen eller de andra producenternas prishöjningar. Slutligen var priserna berättigade med hänsyn till ökade faktiska kostnader.

138 Sökanden har betonat att den inte har bestritt att den deltog i en överträdelse av artikel 85 i fördraget. Den har emellertid gjort gällande att kommissionen skulle ha beaktat det faktum att Colthrop aldrig genomförde överenskommelsens beslut om priser. Härav framgår att Colthrops agerande varken har hindrat konkurrensen eller påverkat kunderna. Sökanden har i sin replik betonat att kommissionen, som motivering till att böterna sattes högre än i Polypropylenbeslutet, uppgav att överenskommelsens syften i hög grad uppnåtts. Detta argument gäller dock inte Colthrop, vars överträdelse var mindre allvarlig.

139 Kommissionen har påpekat att sökanden endast har visat att det förelåg en skillnad mellan taxan och det verkliga priset och har betonat att överenskommelsen avsåg taxorna. Vidare har den hänvisat till punkterna 89, 101 och 102 i övervägandena i beslutet.

140 Sökandens tillkännagivna prishöjningar motsvarade enligt kommissionen de priser som avtalats vid olika tillfällen (se tabell fogad till beslutet om initiativ till prishöjningar). Sökandens argument motsäger inte det faktum att det grundpris som kunderna fått betala var den taxa i vilken det avtalade priset angavs. Slutligen har ingen annan producent klagat på att sökanden inte tillämpade det avtalade priset, medan det finns uppgifter som tyder på detta i fråga om minst en annan deltagare i överenskommelsen (punkt 59 i övervägandena i beslutet).

— Förstainstansrättens bedömning

141 Sökanden har inte bestritt att Colthrop deltog i den prissamordning som avses i artikel 1 i beslutet. Detta rättsstridiga beteende har tillskrivits Colthrop på goda grunder. Sökanden har inte heller bestritt kommissionens bedömning av de allmänna resultat som nämnda samverkan hade på marknaden (se bland annat punkterna 100—102, 115, och 135—137 i övervägandena i beslutet).

142 Det faktum att ett företag, vars deltagande i en prissamverkan tillsammans med sina konkurrenter har fastställts, inte har agerat på marknaden på det sätt som det kommit överens om med sina konkurrenter utgör inte nödvändigtvis en förmildrande omständighet vid fastställandet av bötesbeloppets storlek. Ett företag som trots samverkan med sina konkurrenter för en mer eller mindre oberoende politik på marknaden kan helt enkelt försöka att utnyttja överenskommelsen för egen vinning.

143 I förevarande fall är det inte möjligt att av sökandens uppgifter dra slutsatsen att sökandens verkliga agerande på marknaden motverkade den konstaterade överträdelsens konkurrensbegränsande verkan. Sökanden har till stöd för detta påstående särskilt inkommit med diagram som visar en jämförelse mellan de priser som tillkännagavs av Stora, de priser som tillkännagavs av sökanden och sökandens transaktionspriser. Emellertid avser diagrammen om sökandens transaktionspriser endast åtta av sökandens kunder, utvalda av denna, och de innehåller ingen uppgift om hur många ton som levererats till var och en av dessa kunder. Vidare framgår

det av dessa diagram att respektive kunds transaktionspriser har varierat i väldigt stor omfattning. Ibland är transaktionspriserna till och med högre än de priser som tillkännagavs av Stora och sökanden. Slutligen medgav kommissionen i beslutet att transaktionspriserna inte alltid var identiska med de tillkännagivna priserna. Av beslutet framgår bland annat följande: "Även om samtliga tillverkare var ense om att genomföra hela höjningen, kunde möjligheten att kunderna bytte till en billigare kvalitet eller produkt medföra att vissa tillverkare gjorde eftergifter för sina fasta kunder vad beträffar tidpunkten för höjningarna eller genom att ge kunderna extraförmåner i form av mängdrabatter, för att på så vis förmå dem att godta hela grundprishöjningen. Det var därför ofrånkomligt att det tog viss tid innan prishöjningarna slog igenom" (punkt 101 sjätte stycket i övervägandena).

144 Således framgår det inte av sökandens diagram att dess transaktionspriser skilt sig i väsentlig omfattning från de priser som tillämpats av deltagare i den konstaterade överträdelsen.

145 Det skall vidare betonas att sökanden inte har påstått att de övriga företagen i överenskommelsen utövade påtryckningar gentemot sökanden. Sökanden har inte heller gjort gällande att den offentligt tog avstånd från de beslut om prishöjningar som fattades vid de möten den deltog i.

146 Under dessa omständigheter gjorde kommissionen en riktig bedömning genom att inte anse sökandens agerande, som påstås avvika från vad som avtalats inom PG Paperboard, som en förmildrande omständighet.

147 Sökandens invändning skall således lämnas utan avseende.

B — *Huruvida kommissionen tillämpade de kriterier som har fastställts för att fastställa bötesbeloppets storlek eller tillämpade dessa kriterier på ett diskriminerande sätt i förhållande till SCA Holding/Colthrop*

Parternas argument

148 Sökanden har påpekat att det framgår av den redogörelse som kommissionens ledamot med ansvar för konkurrenspolitiken lämnade vid en presskonferens den 13 juli 1994 att kommissionen hade reducerat böterna med en tredjedel för de företag som inte bestritt de huvudsakliga faktiska omständigheter som kommissionen, i förhållande till dessa företag, gjort gällande i meddelandet om anmärkningar.

149 Denna grund kan delas in i två delar.

150 Sökanden har under den första delgrunden gjort gällande att dess böter inte reducerades trots att den, i svaret på meddelandet om anmärkningar, inte bestred de huvudsakliga faktiska omständigheter som kommissionen gjorde gällande gentemot Colthrop (se punkt 172 i övervägandena i beslutet). Det var än mindre berättigat att diskriminera sökanden med tanke på att den inte hade någon som helst vetskap om överträdelsen och inte hade tillgång till några uppgifter för att bestrida kommissionens påståenden om de faktiska omständigheterna.

151 Det faktum att sökanden i rättsligt avseende bestred att den var beslutets rätta mottagare påverkar inte på något sätt det förhållandet att den inte bestred kommissionens huvudsakliga påståenden om de faktiska omständigheterna. Tack vare detta förhållningssätt sparade kommissionen tid, vilket tydligen var det huvudsakliga kriteriet för att böterna skulle reduceras.

152 Sökanden har under den andra delgrunden gjort gällande att kommissionen har påstått att den beaktat att vissa producenter, trots att de redan var medlemmar i PG Paperboard, inte spelade en aktiv roll i denna innan JMC bildades i slutet av år 1987 eller i början av år 1988. Eftersom Colthrop aldrig hade en aktiv roll i PG Paperboard, skulle kommissionen ha inkluderat Colthrop bland dessa företag.

153 Kommissionen har beträffande den första delgrunden gjort gällande att sökanden inte medgav något utan begränsade sig till att bestrida sitt ansvar, ett förhållningssätt som inte var till någon hjälp för kommissionen. Endast hjälp vid upprättandet av kommissionens akt, medgivande av rättsstridiga beteenden och tidsvinster förtjänade att kompenseras. Att sökanden bestred att den var rätt mottagare förtjänade således inte att kompenseras, vilket framgår av det faktum att kommissionen, i punkt 154—157 i övervägandena i beslutet, var tvungen att lämna en omfattande redogörelse för skälen till att beslutet riktades till sökanden.

154 Kommissionen har inte tagit ställning till den andra delgrunden.

Förstainstansrättens bedömning

155 Vad beträffar den första delgrunden skall det erinras om att sökanden påpekade följande i sitt svar på meddelandet om anmärkningar:

"SCA Holding har svårt att försvara sig, eftersom ingen inom denna koncern vet något om PG Paperboards verksamhet eller om det agerande som tas upp i meddelandet om anmärkningar. Vidare har SCA aldrig varit verksam inom kartongsektorn och har ingen kännedom om denna bransch. Av dessa skäl kan inte SCA Holding uttala sig — och uttalar sig därför inte — om förekomsten eller omfattningen av de påstådda överträdelserna" (s. 2).

156 Kommissionen har på goda grunder ansett att sökanden, genom att lämna ett sådant svar, inte agerade på ett sådant sätt att det var befogat att reducera böterna till följd av samarbete under det administrativa förfarandet. Det är endast befogat att reducera böterna om bolaget har agerat på ett sådant sätt att kommissionen lättare har kunnat fastställa överträdelsen och i förekommande fall få den att upphöra (se förstainstansrättens dom av den 10 mars 1992 i mål T-13/89, ICI mot kommissionen, REG 1992, s. II-1021, punkt 393; svensk specialutgåva, häfte 12).

157 Ett företag som uttryckligen uppger att det inte bestrider de faktiska omständigheter på vilka kommissionen stöder sina anmärkningar kan anses bidra till att underlätta kommissionens uppgift att fastställa och beivra överträdelser av gemenskapens konkurrensregler. Kommissionen kan i sina beslut om överträdelse av dessa regler betrakta ett sådant agerande som ett medgivande av de faktiska omständigheterna och således som bevis för att de faktiska omständigheterna är riktiga. Således kan böterna reduceras till följd av ett sådant agerande.

158 Situationen är dock en annan om ett företag i sitt svar på meddelandet om anmärkningar i huvudsak bestrider kommissionens påståenden i detta meddelande, inte svarar eller endast, som i sökandens fall, förklarar att den inte tar ställning till kommissionens påståenden om de faktiska omständigheterna. Genom ett sådant förhållningsätt under det administrativa förfarandet bidrar företaget inte till att underlätta kommissionens uppgift att fastställa och beivra överträdelser av gemenskapens konkurrensregler.

159 Då kommissionen uppger i punkt 172 första stycket i övervägandena i beslutet att den har reducerat böterna för de företag som i sina svar på meddelandet om anmärkningar inte bestred kommissionens huvudsakliga påståenden om de faktiska omständigheterna, skall det konstateras att denna reduktion av böterna endast kan anses som tillåten i den utsträckning de aktuella företagen uttryckligen har uppgett att de inte bestrider dessa påståenden.

160 Även om kommissionen tillämpade ett rättsstridigt kriterium när den reducerade böterna för de företag som inte uttryckligen hade uppgett att de inte bestred påståendena om de faktiska omständigheterna, är det lämpligt att erinra om att likabehandlingsprincipen skall tillämpas mot bakgrund av rättssäkerhetsprincipen, enligt vilken ingen till sin egen förmån kan åberopa en rättsstridig åtgärd som gynnat någon annan (se till exempel domstolens dom av den 4 juli 1985 i mål 134/84, Williams mot revisionsrätten, REG 1985, s. 2225, punkt 14). Eftersom sökanden vill just att den skall beviljas rätt till en rättsstridig reduktion av böterna, kan följaktligen talan inte bifallas på den första delgrunden.

161 Vad beträffar den andra delgrunden framgår det av punkt 162 i övervägandena i beslutet att kommissionen ansåg att vissa kartongproducenter, trots att de redan var medlemmar i PG Paperboard, inte föreföll ha haft en aktiv roll i denna innan JMC bildades i slutet av år 1987 eller i början av år 1988 och att dessa producenter inte skulle anses ha deltagit i överträdelsen förrän senare.

162 Enligt artikel 1 i beslutet deltog sökanden i den konstaterade överträdelsen från och med halvårsskiftet 1986. Eftersom sökanden inte har bestritt denna startpunkt, rättfärdigar inte det faktum att Colthrop inte spelade en aktiv roll inom PG Paperboard innan JMC bildades vid slutet av år 1987 eller i början av år 1988 att sökanden skall behandlas på samma sätt som de producenter som ansågs ha börjat delta senare i den konstaterade överträdelsen.

163 Följaktligen kan talan inte heller bifallas på den andra delgrunden.

164 Härav följer att talan inte kan bifallas på denna grund.

C — *Huruvida sökandens böter är oskäligt höga i absoluta tal och oproportionerliga med beaktande av att sökanden är oskyldig och med beaktande av syftet med artikel 15.2 i förordning nr 17*

Parternas argument

165 Denna grund kan delas in i tre delar.

166 Sökanden har under den första delgrunden gjort gällande att de ålagda böterna — 7,5 procent av Colthrops totala omsättning på den aktuella marknaden eller 9 procent, om den interna försäljningen dras av — är betydligt högre än de böter som har ålagts i liknande fall med beaktande av det bolag det är fråga om, volymen på verksamheten och den omfattning i vilken det deltog i överträdelsen. Sökanden har påpekat att böterna i Polypropylenbeslutet i genomsnitt uppgick till 4 procent av mottagarnas försäljning av den aktuella produkten i Västeuropa.

167 Sökanden har under den andra delgrunden erinrat om att förstainstansrätten, i domen i det ovannämnda målet Parter Pen mot kommissionen (punkt 94), fastslog att böterna skall beräknas med hänvisning till företagets totala omsättning, vilket ger en indikation på företagets storlek och ekonomiska styrka, och med hänvisning till omsättningen på den aktuella marknaden, vilket ger en indikation på omfattningen av överträdelsen. Eftersom kommissionen beräknade böterna utan att beakta Colthrops totala omsättning, beaktade den inte det faktum att Colthrop under referensåret inte bedrev någon verksamhet utanför den aktuella marknaden. Följaktligen beaktade kommissionen inte den omständigheten att Colthrops verksamhet var liten och obetydlig. Böterna är således oproportionerliga i förhållande till de böter som har ålagts företag med en betydande omsättning utanför den aktuella marknaden. Detta strider mot de krav som förstainstansrätten uppställde i domen i det ovannämnda målet Parker Pen mot kommissionen.

168 Sökanden har beträffande den tredje delgrunden erinrat om att böterna allmänt har till syfte att genomföra gemenskapens konkurrenspolitik och förhindra förnyade överträdelser (se dom av den 15 juli 1970 i mål 45/69, Boehringer Mannheim mot kommissionen, REG 1970, s. 769, 805 och av den 7 juni 1983 i förenade målen 100/80, 101/80, 102/80 och 103/80, Musique Diffusion française m. fl. mot kommissionen, REG 1983, s. 1825; svensk specialutgåva, häfte 7). Sökanden har, med hänvisning till de argument som den framfört till stöd för att den inte är beslutets rätta mottagare, gjort gällande att böterna i förevarande fall har ålagts en oskyldig åskådare och att kommissionen därför inte uppnår något av syftena med artikel 15.2 i förordning nr 17.

169 Kommissionen har erinrat om att böterna skall fastställas med hänvisning till de kriterier som är tillämpliga på hela överträdelsen då enskilda förmildrande omständigheter inte föreligger (punkt 167—169 i övervägandena i beslutet). Dessa kriterier är relevanta och tillräckligt redovisade i beslutet. I synnerhet är dessa kriterier jämförbara, om inte identiska, med de kriterier som domstolen och förstainstansrätten har bekräftat vid ett flertal tillfällen (förstainstansrättens domar i fråga om Polypropylenbeslutet, bland annat av den 24 oktober 1991 i mål T-1/89, Rhône-Poulenc mot kommissionen, REG 1991, s. II-867). De kriterier som har ansetts avgörande för hela överträdelsen skall tillämpas på varje mottagares årsomsättning.

170 I förevarande fall var en generellt hög bötesnivå motiverad med hänsyn till hur allvarlig överträdelsen var och hur länge den hade pågått. Kommissionen har jämfört beslutet med Polypropylenbeslutet, i vilket den genomsnittliga bötesnivån låg på 4 procent med standardböter på mellan 4 och 5 procent. Den i förevarande fall något högre bötesnivån var motiverad dels av att överträdelsen, till skillnad från den situation som låg till grund för Polypropylenbeslutet, inträffade under en period då hela denna sektor gick med vinst, dels av att överenskommelsens syften i hög grad uppnåtts. Kommissionen har även påpekat att förstainstansrätten verkar ha ansett att böterna i Polypropylenbeslutet hade kunnat vara ännu högre, eftersom den godtog att dessa mer än väl var befogade mot bakgrund av hur allvarlig överträdelsen var (förstainstansrättens dom av den 24 oktober 1991 i mål T-3/89, Atochem mot kommissionen, REG 1991, s. II-1177, punkt 226).

171 Kommissionen har betonat att mottagarna av det aktuella beslutet inte drog slutsatsen av Polypropylenbeslutet, vilket offentliggjordes i augusti 1986, att de var skyldiga att följa lagen. Dessa företag vidtog tvärtom åtgärder i syfte att dölja sina ageranden och konstruerade alternativa förklaringar till de omständigheter som konstaterats på marknaden.

172 Sökanden ålades böter på grund av att det var Reed P & B, som låg bakom överträdelsen, och på grund av att denna överträdelse fortgick även efter det att SCA-koncernen kom in i bilden. Följaktligen kan sökanden inte anses utgöra en oskyldig åskådare.

173 Slutligen har kommissionen betonat att de totala böterna blir låga om företaget är litet.

Förstainstansrättens bedömning

174 Det är inledningsvis lämpligt att behandla den första och den andra delgrunden i ett sammanhang.

175 Enligt artikel 15.2 i förordning nr 17 får kommissionen besluta om att ålägga varje företag som uppsåtligen eller av oaktsamhet har deltagit i en överträdelse av artikel 85.1 i fördraget böter om lägst ettusen ecu och högst en miljon ecu, eller ett högre belopp som dock inte får överstiga tio procent av föregående räkenskapsårs omsättning för varje företag som deltagit i överträdelsen. När bötesbeloppet fastställs skall hänsyn tas både till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den pågått. Såsom framgår av domstolens rättspraxis skall frågan om hur allvarlig överträdelsen är avgöras med beaktande av ett stort antal omständigheter, såsom i synnerhet de särskilda omständigheterna i målet, dess kontext och böternas

avskräckande verkan, utan att det har fastställts någon tvingande eller uttömmande förteckning över de kriterier som absolut skall tas i beaktande (beslutet i det ovannämnda målet SPO m. fl. mot kommissionen, punkt 54).

176 Kriterierna vid bedömningen av hur allvarlig överträdelsen är kan bland annat vara volymen av och värdet på de varor som överträdelsen gäller, företagets storlek och ekonomiska styrka och, följaktligen, det inflytande som det kunde utöva på marknaden. Härav följer att det vid fastställandet av bötesbeloppets storlek är tillåtet att beakta såväl företagets totala omsättning, vilken ger en antydan, om än endast ungefärlig och ofullständig, om företagets storlek och ekonomiska styrka, som den del av denna omsättning som härrör från de varor som är föremål för överträdelsen, och som kan ge en antydan om överträdelsens omfattning. Härav följer även att ett av dessa kriterier inte får ges en oproportionerlig betydelse i förhållande till andra bedömningskriterier och att fastställandet av ett lämpligt bötesbelopp inte kan ske genom en enkel beräkning som grundas på den totala omsättningen (se domen i det ovannämnda målet Musique Diffusion française m. fl. mot kommissionen, punkterna 120 och 121).

177 Kommissionen har i föreliggande fall fastställt den allmänna bötesnivån med beaktande av hur länge överträdelsen pågått (punkt 167 i övervägandena i beslutet) samt med beaktande av följande omständigheter (punkt 168 i övervägandena):

"— Samverkan kring prisfastställelse och uppdelning av marknaden utgör i sig allvarliga konkurrensbegränsande åtgärder.

— Överenskommelsen gällde för i stort sett hela gemenskapens område.

— Gemenskapsmarknaden för kartong är en betydelsefull ekonomisk sektor som varje år uppgår till omkring 2,5 miljarder ecu.

— De företag som deltog i överträdelsen täcker praktiskt taget hela marknaden.

— Överenskommelsen har fungerat i form av ett system för regelbundna, institutionaliserade möten som syftat till att detaljreglera kartongmarknaden inom gemenskapen.

— Sinnrika åtgärder har vidtagits för att dölja samverkans verkliga natur och omfattning (avsaknaden av officiella protokoll eller dokumentation från PWG:s och JMC:s möten, deltagarna uppmanades att inte föra anteckningar, tidpunkten och ordningsföljden för tillkännagivandena om prishöjningarna bestämdes så att man skulle kunna hävda att dessa höjningar endast 'följde på andra höjningar' osv.).

— Överenskommelsens syften har i hög grad uppnåtts."

178 Förstainstansrätten erinrar vidare om att grundnivåer om 9 procent eller 7,5 procent tillämpades för att fastställa de böter som skulle åläggas överenskommelsens "huvudmän" respektive "ordinarie medlemmar" (se ovan punkt 125).

179 Det finns anledning framhålla, för det första, att kommissionen vid sin bedömning av den allmänna bötesnivån kan beakta att uppenbara överträdelser av gemenskapens konkurrensregler fortfarande är förhållandevis vanligt förekommande och att kommissionen därför har rätt att höja bötesnivån när den anser att det är nödvändigt att förstärka böternas avskräckande verkan. Följaktligen kan den omständigheten att kommissionen tidigare har tillämpat en viss bötesnivå för vissa typer av överträdelser inte medföra att kommissionen inte skulle kunna höja denna nivå inom de gränser som föreskrivits i förordning nr 17, om detta visar sig nödvändigt för att gemenskapens konkurrenspolitik skall kunna säkerställas (se bland annat

domen i det ovannämnda målet Musique Diffusion française m. fl. mot kommissionen, punkt 105—108, och domen i det ovannämnda målet ICI mot kommissionen, punkt 385).

180 För det andra har kommissionen med rätta hävdat att på grund av de särskilda omständigheterna i föreliggande fall kan ingen direkt jämförelse göras mellan den allmänna bötesnivån i det aktuella beslutet och den bötesnivå som kommissionen har tillämpat i sin tidigare beslutspraxis, och i synnerhet i Polypropylenärendet som kommissionen själv anser vara det ärende som närmast kan jämföras med det aktuella fallet. I motsats till det ärende som gav upphov till Polypropylenbeslutet har emellertid ingen allmän förmildrande omständighet beaktats i föreliggande fall vid fastställandet av den allmänna bötesnivån. Vidare visar det faktum att det har vidtagits åtgärder i syfte att dölja samverkan att de berörda företagen har varit fullt medvetna om att deras agerande var olagligt. Följaktligen har kommissionen kunnat beakta dessa åtgärder vid bedömningen av hur allvarlig överträdelsen var, eftersom dessa åtgärder får anses som en särskilt allvarlig aspekt av överträdelsen, som särskiljer den från tidigare överträdelser som konstaterats av kommissionen.

181 För det tredje skall det framhållas att överträdelsen av artikel 85.1 i fördraget dels pågått under lång tid, dels var av uppenbar beskaffenhet. Dessutom begicks den trots att kommissionens tidigare beslutspraxis, och i synnerhet Polypropylenbeslutet, borde ha utgjort ett varnande exempel.

182 Mot bakgrund av dessa omständigheter kan det anses att de kriterier som anges i punkt 168 i övervägandena i beslutet gör den allmänna bötesnivå som fastställts av kommissionen berättigad.

183 I detta sammanhang skall sökandens argument att Colthrops storlek och ekonomiska styrka inte har kunnat beaktas, i och med att Colthrops totala omsättning år

1990 var densamma som omsättningen på gemenskapens kartongmarknad under detta år, lämnas utan avseende.

184 Kommissionen har nämligen för det första beaktat de ovannämnda bedömningskriterierna avseende hur allvarlig överträdelsen var. För det andra är kommissionen vid bedömningen av hur allvarlig överträdelsen var inte skyldig att ta hänsyn till det rådande förhållandet mellan omsättningen av den vara som överträdelsen avser i proportion till bolagets totala omsättning (domen i det ovannämnda målet Musique Diffusion française m. fl. mot kommissionen, punkt 121 och beslutet i ovannämnda målet SPO m. fl. mot kommissionen, punkt 54).

185 I den mån det vidare finns anledning att stödja sig på omsättningen i de bolag som är inblandade i en och samma överträdelse för att fastställa förhållandena mellan de böter som skall åläggas, kan kommissionen, vid beräkningen av de böter som skall åläggas vart och ett av dessa företag, beträffande de berörda företagen tillämpa den procentsats för böterna som har fastställts på en identisk årsomsättning som referensårsomsättning för att beloppen skall bli så jämförbara som möjligt.

186 Talan kan således varken bifallas på den första eller den andra delgrunden.

187 Talan kan inte heller bifallas på den tredje delgrunden, vilken grundas på antagandet att sökanden utgjorde en "oskyldig åskådare". Det är i detta avseende tillräckligt att erinra om att förstainstansrätten har konstaterat att kommissionen på goda grunder riktade beslutet till sökanden.

188 Talan kan följaktligen inte bifallas på denna grund.

D — *Huruvida det utgör ett åsidosättande av artikel 15.2 i förordning nr 17, artikel 6.2 i Europeiska konventionen av den 4 november 1950 angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och den grundläggande skälighetsprincipen att ålägga sökanden böter*

189 Sökanden har gjort gällande att kommissionen har åsidosatt artikel 15.2 i förordning nr 17, artikel 6.2 i Europeiska konventionen av den 4 november 1950 angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och den grundläggande skälighetsprincipen genom att ålägga sökanden böter. Sökanden har till stöd för denna ståndpunkt i huvudsak hänvisat till sina argument om att den inte är beslutets rätta mottagare. Sökanden anser att den har ålagts böter trots att den inte har gjort något fel.

190 Det skall konstateras dels att beslutet på goda grunder har riktats till sökanden, dels att sökanden inte har bestritt förekomsten av det rättsstridiga beteende som den har tillskrivits. Följaktligen kan sökanden inte rätteligen göra gällande att den har ålagts böter utan att den har gjort något fel.

191 Härav följer att talan inte heller kan bifallas på denna grund.

E — *Motiveringsskyldigheten har åsidosatts i fråga om böterna*

Parternas argument

192 Sökanden har erinrat om att den endast fått reda på vissa väsentliga aspekter av de skäl och de kriterier som kommissionen tillämpade vid beräkningen av böterna

genom en inspelning från den presskonferens kommissionens ledamot med ansvar för konkurrenspolitiken höll den dag beslutet antogs. Även om kommissionen enligt rättspraxis inte är skyldig att redovisa en exakt beräkning av de böter som har ålagts varje företag, innebär inte detta att kommissionens resonemang inte skall framgå tydligt.

193 Eftersom pressen i detta ärende informerades om hur böterna hade beräknats och om att en "reduktionspolitik" hade tillämpats, skulle dessa uppgifter även ha angetts i beslutet. Sökanden skulle nämligen aldrig ha kunnat göra gällande att den diskriminerats om den inte genom inofficiella källor hade fått reda på att det fanns en inspelning från presskonferensen.

194 Kommissionen har erinrat om att motiveringen av det aktuella beslutet är lika detaljerad i fråga om böterna som de motiveringar som har godkänts i andra ärenden, bland annat i de så kallade Polypropylendomarna (se till exempel domen i det ovannämnda målet Rhône-Poulenc mot kommissionen). Som sökanden själv har medgett är kommissionen inte skyldig att fastställa bötesbeloppet på grundval av en exakt matematisk formel, eftersom en sådan lösning skulle kunna göra det möjligt för företagen att i förväg bedöma om en överträdelse skulle kunna vara lönsam (förstainstansrättens dom av den 12 december 1991 i mål T-30/89, Hilti mot kommissionen, REG 1991, s. II-1439).

Förstainstansrättens bedömning

195 Enligt fast rättspraxis har skyldigheten att motivera ett individuellt beslut till syfte att göra det möjligt för gemenskapens domstolar att pröva beslutets lagenlighet och att ge den berörde de upplysningar som är nödvändiga för att denne skall kunna bedöma om beslutet är välgrundat eller om det eventuellt är behäftat med ett sådant fel att det är möjligt att ifrågasätta dess giltighet, med det tillägget att

omfattningen av denna skyldighet beror på rättsaktens art och det sammanhang i vilket den har antagits (se bland annat förstainstansrättens dom av den 11 december 1996 i mål T-49/95, Van Megen Sports mot kommissionen, REG 1996, s. II-1799, punkt 51).

196 Omfattningen av skyldigheten att motivera ett beslut om att, som i föreliggande fall, ålägga ett flertal företag böter för en överträdelse av gemenskapens konkurrensregler, skall fastställas mot bakgrund av att bedömningen av hur allvarliga överträdelserna är skall göras med hänsyn till ett stort antal omständigheter, såsom i synnerhet de särskilda omständigheterna i målet, dess kontext och böternas avskräckande verkan, utan att det har fastställts någon tvingande eller uttömmande förteckning över de kriterier som absolut skall tas i beaktande (beslut i det ovannämnda målet SPO m. fl. mot kommissionen, punkt 54).

197 Kommissionen förfogar vid fastställandet av varje bötesbelopp över ett utrymme för skönsmässig bedömning, och den kan av denna anledning inte anses skyldig att tillämpa en exakt matematisk formel (se med samma innebörd förstainstansrättens dom av den 6 april 1995 i mål T-150/89, Martinelli mot kommissionen, REG 1995, s. II-1165, punkt 59).

198 I beslutet framgår, av punkt 168 respektive punkt 169 i övervägandena, de kriterier som beaktades för att fastställa den allmänna bötesnivån och de individuella bötesbeloppen. Vad i övrigt avser individuella böter förklarar kommissionen i punkt 170 i övervägandena att de företag som deltog i PWG:s möten i princip ansågs som "huvudmän" för överenskommelsen, medan övriga företag ansågs som "ordinarie deltagare" i den. Slutligen anser kommissionen i punkterna 171 och 172 i övervägandena att de bötesbelopp som Rena och Stora har ålagts skall reduceras väsentligt på grund av att de samarbetat aktivt med kommissionen samt att åtta andra företag, däribland sökanden, likaså kan erhålla en något mindre reduktion på grund av att de i sina svar på meddelandet om anmärkningar inte förnekade de huvudsakliga faktiska omständigheter på vilka kommissionen grundade sina anmärkningar.

199 Såsom redan har påpekats har kommissionen under förfarandet vid förstainstansrätten lämnat ytterligare upplysningar om hur böterna beräknades i förevarande fall (se ovan punkt 125). Enligt kommissionen tog den hänsyn till vissa företags eventuellt samarbetsvilliga inställning under förfarandet vid kommissionen. Två företag fick av detta skäl sina böter reducerade med två tredjedelar, medan andra företags böter reducerades med en tredjedel.

200 Det framgår för övrigt av en tabell som kommissionen har tillhandahållit, och som innehåller uppgifter om fastställandet av varje individuellt bötesbelopp, att även om dessa inte har fastställts genom en strikt matematisk tillämpning av enbart ovannämnda sifferuppgifter har nämnda uppgifter emellertid systematiskt beaktats vid beräkningen av böterna.

201 I beslutet preciseras emellertid inte att böterna har beräknats på grundval av varje företags omsättning på gemenskapsmarknaden för kartong år 1990. I beslutet nämns inte heller de procentsatser på 9 respektive 7,5 procent som tillämpades för att beräkna de böter som ålades de företag som ansågs som "huvudmän" respektive de företag som ansågs som "ordinarie deltagare". Procentsatserna för reduktionen av böterna för Rena och Stora respektive åtta andra företag anges inte heller.

202 Mot bakgrund av den detaljerade redogörelsen i beslutet för de faktiska omständigheter som tillskrivits vart och ett av de företag som var mottagare av beslutet finns det i föreliggande fall för det första anledning anse att punkt 169—172 i övervägandena i beslutet innehåller tillräckliga och relevanta uppgifter om de omständigheter som har beaktats vid bedömningen av hur allvarlig den överträdelse var som vart och ett av de aktuella företagen gjort sig skyldigt till och hur länge den pågått (se med samma innebörd förstainstansrättens dom av den 24 oktober 1991 i mål T-2/89, Petrofina mot kommissionen, REG 1991, s. II-1087, punkt 264).

203 För det andra, då, i likhet med det aktuella fallet, bötesbeloppen har fastställts genom att vissa bestämda uppgifter systematiskt beaktats, kan företagen, om var och en av dessa faktorer anges i beslutet, lättare bedöma dels om kommissionen har begått ett fel vid fastställandet av det individuella bötesbeloppet, dels om det individuella bötesbeloppet är berättigat i förhållande till de allmänna kriterier som tillämpats. I föreliggande fall skulle ett omnämnande i beslutet av de ifrågavarande faktorerna, närmare bestämt den aktuella årsomsättningen, referensåret, de grundläggande procentsatser som tillämpats samt procentsatsen för reduktionen av bötesbeloppen, inte ha inneburit att de exakta årsomsättningarna för de företag som var mottagare av beslutet implicit avslöjades, vilket hade utgjort ett åsidosättande av artikel 214 i fördraget. Det slutliga individuella bötesbeloppet är, som kommissionen själv har framhållit, inte ett resultat av en strikt matematisk tillämpning av dessa faktorer.

204 Kommissionen har för övrigt medgett under sammanträdet att det inte fanns något som hindrade att den i beslutet angav de faktorer som systematiskt hade beaktats och avslöjats under en presskonferens samma dag som beslutet antogs. Det kan i detta hänseende erinras om att, enligt fast rättspraxis, motiveringen av ett beslut skall ingå i själva beslutet och att hänsyn inte kan tas till kommissionens efterföljande förklaringar annat än i särskilda fall (se förstainstansrättens dom av den 2 juli 1992 i mål T-61/89, Dansk Pelsdyravlerforening mot kommissionen, REG 1992, s. II-1931, punkt 131, svensk specialutgåva, häfte 13, och med samma innebörd förstainstansrättens dom av den 12 december 1991 i mål T-30/89, Hilti mot kommissionen, REG 1991, s. II-1439, punkt 136).

205 Trots dessa konstateranden skall det påpekas att motiveringen av de fastställda bötesbeloppen i punkt 167—172 i övervägandena i beslutet är åtminstone lika detaljerad som kommissionens motiveringar av tidigare beslut om liknande överträdelser. Även om en invändning om bristande motivering är sådan att förstainstansrätten ex officio kan ta upp den till prövning, hade, vid den tidpunkt då beslutet fattades, ingen kritik riktats från gemenskapsdomstolens sida mot kommissionens praxis i fråga om motivering av ålagda böter. Det var först i dom av den 6 april 1995 i mål T-148/89, Tréfilunion mot kommissionen (REG 1995, s. II-1063), punkt 142, och i två andra domar som avkunnades samma dag i mål T-147/89, Société métallurgique de Normandie mot kommissionen (REG 1995,

s. II-1057, publicerad i sammandrag) och i mål T-151/89, Société des treillis et panneaux soudés mot kommissionen (REG 1995, s. II-1191, publicerad i sammandrag) som förstainstansrätten för första gången framhöll att det är önskvärt att företagen i detalj kan ta del av det sätt på vilket de ålagda böterna har beräknats, utan att de för den skull skall vara tvungna att väcka talan mot kommissionens beslut.

206 Av detta följer att när kommissionen i ett beslut konstaterar att konkurrensreglerna har överträtts och ålägger de företag som har deltagit i överträdelsen böter skall kommissionen, om den systematiskt har beaktat vissa grundläggande omständigheter för att fastställa bötesbeloppen, ange dessa omständigheter i själva beslutet så att mottagarna av det skall kunna kontrollera om bötesnivån är välgrundad och bedöma om det eventuellt förekommit diskriminering.

207 Mot bakgrund av de speciella omständigheter som angetts i punkt 205 ovan och med hänsyn till att kommissionen under domstolsförfarandet har visat sig villig att lämna alla upplysningar som är av relevans för hur böterna har beräknats, skall bristen på särskild motivering i beslutet av det sätt på vilket böterna har beräknats inte i föreliggande fall anses utgöra ett sådant åsidosättande av motiveringsskyldigheten att det finns skäl att helt eller delvis upphäva de ålagda böterna.

208 Följaktligen kan talan inte bifallas på denna grund.

209 Av vad anförts följer att talan skall ogillas.

Rättegångskostnader

210 Enligt artikel 87.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Eftersom sökanden har tappat målet, skall denna förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna i enlighet med kommissionens yrkande.

På dessa grunder beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(tredje avdelningen i utökad sammansättning)

följande dom:

1) Talan ogillas.

2) Sökanden skall ersätta rättegångskostnaderna.

Vesterdorf Briët Lindh

Potocki Cooke

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 14 maj 1998.

H. Jung B. Vesterdorf

Justitiesekreterare Ordförande

Innehåll

Bakgrund ..... II - 1380

Förfarande ..... II - 1387

Parternas yrkanden ..... II - 1389

Huruvida vissa grunder skall avvisas ..... II - 1390

Talan i sak ..... II - 1392

Yrkandet om ogiltigförklaring av artiklarna 1 och 3 i beslutet ..... II - 1392

A — Huruvida SCA Holding är beslutets rätta mottagare ..... II - 1392

Parternas argument ..... II - 1392

Förstainstansrättens bedömning ..... II - 1397

B — Huruvida motiveringen är otillräcklig eller felaktig i fråga om fastställandet av Reed P & B som det berörda företaget och SCA Holding som beslutets mottagare ..... II - 1399

Parternas argument ..... II - 1399

Förstainstansrättens bedömning ..... II - 1401

C — Huruvida kommissionen har gjort en felaktig bedömning av överträdelsens varaktighet ..... II - 1404

Parternas argument ..... II - 1404

Förstainstansrättens bedömning ..... II - 1405

Begäran om upphävande av eller nedsättning av böterna ..... II - 1406

A — Huruvida kommissionen felaktigt har underlåtit att beakta flera särskilda omständigheter ..... II - 1406

Invändningen att Colthrop endast utgjorde en liten del av den del av Reedpacks verksamhet som förvärvades av SCA-koncernen och att Colthrop aldrig rent faktiskt var integrerat i SCA-koncernen ..... II - 1407

Invändningen att SCA-koncernen inte deltog i förvaltningen av Colthrop och i de påstådda överträdelserna ..... II - 1408

Invändningen att Colthrop inte deltog i överträdelsen efter november 1990 .. II - 1409

Invändningen att kommissionen inte beaktade den omständigheten att SCA-koncernen tillämpar ett rigoröst handlingsprogram för att förhindra överträdelser av konkurrensrätten ..... II - 1409

Invändningen att kommissionen inte beaktade den omständigheten att Colthrop endast var en mindre betydande medlem av PG Paperboard ..... II - 1411

— Parternas argument ..... II - 1411

— Förstainstansrättens bedömning ..... II - 1413

Invändningen att kommissionen inte beaktade det faktum att Colthrops priser inte var desamma som de priser som tillkännagavs inom ramen för överenskommelsen ..... II - 1415

— Parternas argument ..... II - 1415

— Förstainstansrättens bedömning ..... II - 1417

B — Huruvida kommissionen tillämpade de kriterier som har fastställts för att fastställa bötesbeloppets storlek eller tillämpade dessa kriterier på ett diskriminerande sätt i förhållande till SCA Holding/Colthrop ..... II - 1419

Parternas argument ..... II - 1419

Förstainstansrättens bedömning ..... II - 1420

C — Huruvida sökandens böter är oskäligt höga i absoluta tal och oproportionerliga med beaktande av att sökanden är oskyldig och med beaktande av syftet med artikel 15.2 i förordning nr 17 ..... II - 1423

Parternas argument ..... II - 1423

Förstainstansrättens bedömning ..... II - 1425

D — Huruvida det utgör ett åsidosättande av artikel 15.2 i förordning nr 17, artikel 6.2 i Europeiska konventionen av den 4 november 1950 angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och den grundläggande skälighetsprincipen att ålägga sökanden böter ..... II - 1430

E — Motiveringsskyldigheten har åsidosatts i fråga om böterna ..... II - 1430

Parternas argument ..... II - 1430

Förstainstansrättens bedömning ..... II - 1431

Rättegångskostnader ..... II - 1436